

REFERENCES

1. Baranovskyi, O.I. (2007), "The stability of the banking system", *Finansy Ukrainy*, no. 9, pp. 75-81.
2. Vasiurenko, O.V., Trydid, O.M. and Azarenkova, H.M. (2010), *Modeli otsinky bankivskoi diialnosti dlia zabezpechennia stabilnosti bankivskoi systemy* [Valuation banking to ensure the stability of the banking system], monograph, Kyiv, UBS NBU, Ukraine.
3. Kolodiziev, O.M., and Lesyk, V.O. (2012), "To ensure the stability of the banking system by improving management efficiency capitalization of domestic banks", available at: www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/VUABS/2012_1/32_03_01.pdf (access November 13, 2014).
4. Kovalenko, V.V. and Krukhmal, O.V. (2007), "Assessment of the financial soundness of the banking institution for the development of anti-crisis strategy of its activities", *Actual Problems of Economics*, no. 12, pp. 95-108.
5. Lytvynov, V.V. (2012), "Improving methodological approach to assess the financial condition based on constructing an integrated parameter", *Upravlinnia rozvytkom*, no. 14, pp. 94-96.
6. The official site of the National Bank of Ukraine. Statistics indicators of financial stability, available at: www.bank.gov.ua (access November 07, 2014).
7. Zavadska, D.V. and Bordiuzha, A.S. (2012), "Assessment of financial stability of the modern banking system of Ukraine", available at: www.rusnauka.com/12_KPSN_2012/Economics/1_108549.doc.htm (access November 07, 2014).

УДК 65: 336

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Богма О.С., к.е.н., доцент

*Запорізький національний університет,
Україна, 69600, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

Miledi1982@mail.ru

Стаття присвячена дослідженню основних підходів до формування фінансового механізму як основи управління фінансами та однієї з ключових підсистем загальної системи управління підприємством. Проаналізовано трактування сутності категорії фінансовий механізм вітчизняними та зарубіжними науковцями. На підставі проведеного аналізу зроблено висновок, що й до сьогодні не існує єдиної думки щодо визначення сутності фінансового механізму, таким чином наводиться визначення фінансового механізму підприємства у найбільш загальному вигляді як системи управління фінансами підприємства, яка призначена для організації взаємодії фінансових відносин і фондів фінансових ресурсів. Виявлено, що методологія формування й реалізації механізму управління фінансами підприємств змінювалася упродовж історичних періодів його становлення залежно від рівня розвитку економічних відносин. При цьому, встановлено, що більшістю науковців концептуальні підходи до визначення механізму управління фінансами трактуються, виходячи з положень системного та процесного підходу. Обґрунтовано, що для досягнення максимально ефективного розвитку підприємства, форми і методи фінансового механізму потребують інтеграції різних підходів. Отже, для підвищення ефективності формування й дієвості фінансового механізму запропоновано застосування інтегрованого підходу, що має включати не лише системний й процесний, а й комплексний, критеріальний та програмно-цільовий підходи. Розглянуто сутність та особливості застосування системного, процесного, комплексного, критеріального та програмно-цільового підходів у межах формування фінансового механізму підприємства з метою забезпечення стійкого розвитку суб'єкта господарювання. Систематизовано основні завдання управління фінансами в рамках фінансового механізму, сформованого на основі інтегрованого підходу.

Ключові слова: фінансовий механізм, система управління фінансами, фінансовий менеджмент, системний підхід, процесний підхід, інтегрований підхід.

Богма Е.С. ОСНОВНЫЕ ПОДХОДЫ К ФОРМИРОВАНИЮ ФИНАНСОВОГО МЕХАНИЗМА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ / *Запорожский национальный университет, Украина*

Статья посвящена исследованию основных подходов к формированию финансового механизма как основы управления финансами и одной из ключевых подсистем общей системы управления предприятием. Проанализирована трактовка сути категории финансовый механизм отечественными и зарубежными учеными. На основании проведенного анализа сделан вывод, что до сих пор не существует

единой точки зрения относительно определения сути финансового механизма, таким образом, приведено определение финансового механизма предприятия в наиболее общем виде как системы управления финансами предприятия, которая предназначена для организации взаимодействия финансовых отношений и фондов финансовых ресурсов. Выявлено, что методология формирования и реализации механизма управления финансами предприятий изменялась на протяжении исторических периодов его становления в зависимости от уровня развития экономических отношений. При этом установлено, что большинством ученых концептуальные подходы к определению механизма управления финансами трактуются, исходя из положений системного и процессного подходов. Обоснованно, что для достижения максимально эффективного развития предприятия, формы и методы финансового механизма нуждаются в интеграции различных подходов. Таким образом, для повышения эффективности формирования и действенности финансового механизма предложено применение интегрированного подхода, который должен включать не только системный и процессный, но и комплексный, критериальный и программно-целевой подходы. Рассмотрена сущность и особенности применения системного, процессного, комплексного, критериального и программно-целевого подходов в рамках формирования финансового механизма предприятия с целью обеспечения устойчивого развития субъекта хозяйствования. Систематизированы основные задания управления финансами в рамках финансового механизма, сформированного на основе интегрированного подхода.

Ключевые слова: финансовый механизм, система управления финансами, финансовый менеджмент, системный подход, процессный подход, интегрированный подход.

Bogma E.S. BASIC GOING NEAR FORMING OF FINANCIAL MECHANISM ON ENTERPRISES / *Zaporizhzhya National University, Ukraine*

The article is sanctified to research of the basic going near forming of financial mechanism, as government bases by finances and one of key subsystems of general control system by an enterprise. Interpretation of essence of category is analyzed financial mechanism by home and foreign scientists. On the basis of the conducted analysis drawn conclusion, what until now does not exist only point of view in relation to determination of essence of financial mechanism, thus, determination over of financial mechanism of enterprise is brought in the most general view as control system by finances of enterprise, that is intended for organization of cooperation of financial relations and funds of financial resources. It is educed, that methodology of forming and realization of management mechanism changed finances of enterprises during the historical periods of his becoming depending on the level of development of economic relations. Thus, it is set that most scientists the conceptual going near determination of management mechanism is interpreted finances coming from positions system and processing approaches. Reasonably, that for the achievement of maximally effective development of enterprise, forms and methods of financial mechanism need integration of different approaches. Thus, application of the integrated approach, that must include not only system and processing but also complex, criterion and programmatic-having a special purpose approaches, offers for the increase of efficiency of forming and effectiveness of financial mechanism. Essence and features of application the system, processing, complex, criterion and programmatic-having a special purpose approaches in the framework forming of financial mechanism of enterprise with the purpose of providing of steady development of management subject, are considered. The basic tasks of management are systematized by finances within the framework of the financial mechanism formed on the basis of the integrated approach.

Key words: financial mechanism, control system by finances, financial management, approach of the systems, processing approach, integrated approach.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Успіх здійснюваних у країні економічних перетворень значною мірою залежить від тих змін, що відбуваються на підприємстві як основній ланці будь-якої економіки. Об'єктивні труднощі, які супроводжують перехідний період, розкрили велику кількість недоліків існуючої системи управління, при цьому, серед безлічі завдань, на перший план висувуються проблеми створення оптимального механізму організації та управління фінансами підприємств, що зумовлено центральним місцем, займаним ними в середовищі господарських процесів. Сфера функціонування фінансів господарюючих суб'єктів не обмежується рамками виробництва, обслуговуючи взаємовідносини з державою, кредитно-банківською і страховою системами тощо, що зумовлює її надзвичайну чутливість до заходів державного регулювання і макроекономічних параметрів економіки. Отже, внутрішні фінансові проблеми та якісне ускладнення характеристик зовнішнього середовища зумовлюють необхідність розгляду існуючих та розробки нових підходів до питань управління фінансами господарюючих суб'єктів на основі формування ефективного фінансового механізму з урахуванням реальних умов їхньої діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні основи та принципи управління фінансовою діяльністю підприємств представлені в працях зарубіжних науковців: М. Абрютіної, І. Балабанова, П. Бароле,

В. Бочарова, Р. Брейлі, О. Васіної, А. Грачова, Ж. Депаляна, Ж.-П. Жобарта, М. Крейніної, Є. Коена, В. Ковальова [1], Б. Коласа, Дж. Коуза, С. Кувшинікової, С. Майерса, Е. Маркар'яна, Дж. Мейнсона, А. Мен'є, Р. Сайфуліна, О. Стоянової, А. Роя, І. Романе, М. Русака, Е. Нагашева, В. Терьохіні, Ж. Франшона, Дж. ван Хорна, А. Шеремета та ін.

Необхідність вирішення теоретико-методологічних, організаційних, практичних проблем системи управління фінансовою діяльністю вітчизняних підприємств та її подальше реформування розглядалось в працях вітчизняних учених В. Андрущенко, В. Аранчого [2], М. Білик, О. Білоусової, І. Бланка, В. Забродського, І. Запатріної, В. Зінченко, І. Зятковського, М. Кизима, А. Поддєрьогіна, Т. Смовженко, В. Суторміної, А. Шеремета [3], Т. Унковської, В. Федосова, О. Чернявського, І. Чугунова й ін. Сучасний стан підходів щодо управління фінансами підприємств та побудови адекватних сучасних реаліям фінансових механізмів відображають праці О. Бірмана, І. Бланка, В. Бурковського, Л. Коваленко, М. Коробова, А. Поддєрьогіна [4], Л. Ремньової, Р. Слав'юка, С. Салиги, О. Терещенко та інших науковців. Однак, враховуючи важливість проблем підвищення ефективності управління фінансами підприємств на основі формування дієвого фінансового механізму з метою забезпечення сталого розвитку вітчизняних підприємств, особливості існуючих підходів до побудови фінансового механізму на підприємствах вимагають більш детального розгляду.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Дослідити трактування сутності категорії фінансовий механізм вітчизняними та зарубіжними науковцями. Розглянути сутність та особливості базових підходів до формування і функціонування фінансового механізму діяльності підприємств. Обґрунтувати доцільність удосконалення методології формування та реалізації фінансового механізму діяльності підприємств за рахунок використання інтегрованого підходу.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розробка та запровадження ефективної моделі управління діяльністю суб'єктів господарювання з урахуванням особливостей економіки України потребують реалізації певних заходів щодо вдосконалення управління фінансами вітчизняних підприємств, що у свою чергу впливає на ключові параметри ефективності їхньої господарської діяльності, зокрема, визначення найважливіших напрямків інвестування, системи перерозподілу ризиків, вирішення проблем захисту прав власників тощо.

Зазначимо, що робота будь-якого суб'єкта господарювання в будь-якій галузі має починатися з отримання обґрунтованих відповідей на такі ключові питання:

- якою має бути величина активів підприємства та який має бути їх оптимальний склад для того, щоб досягти встановлених перед підприємством цілей та завдань?
- де підприємству знайти необхідні джерела фінансування, який при цьому має бути оптимальний склад і якою має бути їх вартість?
- як організувати поточне і стратегічне управління фінансовою діяльністю підприємства таким чином, щоб забезпечити платоспроможність і фінансову стійкість підприємства, максимізацію рентабельності його діяльності?

Вирішуються ці питання в рамках фінансового механізму, який виступає основою управління фінансами та є однією з ключових підсистем загальної системи управління підприємством.

Відзначимо, що питання визначення суті фінансового механізму не є однозначними у вітчизняній і в зарубіжній літературі. Слід констатувати, що й до сьогодні не існує єдиної думки щодо визначення сутності фінансового механізму (табл. 1).

Отже, в найбільш загальному вигляді фінансовий механізм являє собою систему управління фінансами підприємства, яка призначена для організації взаємодії фінансових відносин і фондів фінансових ресурсів з метою ефективного їх впливу на кінцеві результати діяльності.

Підкреслимо, що методологія формування й реалізації механізму управління фінансами підприємств змінювалася упродовж історичних періодів його становлення залежно від рівня розвитку економічних відносин, системи господарювання. Так, більшістю науковців концептуальні підходи до визначення механізму управління фінансами трактуються, виходячи з положень:

1. Процесного підходу, який визначає механізм як організаційне відображення фінансових відносин [5]. Такий підхід до визначення фінансового механізму відображає внутрішню організацію функціонування фінансів підприємств. Однак таке визначення є не зовсім точним, оскільки при розумінні фінансового механізму в такому сенсі, він буде дублюватися з поняттям «організація фінансів».

2. Системного підходу, відповідно до якого механізм – це сукупність методів, форм, інструментів, прийомів і важелів впливу на стан та розвиток підприємства, що дозволяє виявити зовнішню дію функціонування фінансів та характеризує останні як вирішальний чинник впливу апарату управління на економічний стан підприємства [1, 3, 4, 5].

При цьому слід відзначити, що аналіз різних літературних джерел з проблем фінансового механізму дозволяє зробити висновок, що для досягнення максимально ефективного розвитку підприємства, форми і методи фінансового механізму потребують інтеграції різних підходів з урахуванням особливостей розвитку конкретного підприємства. Зазначені питання набувають особливої актуальності, враховуючи той факт, що функціонування ринкової економічної системи можливе лише за умови зростання ефективності використання фінансових ресурсів, особливо на рівні підприємств, адже у сучасних умовах фінанси підприємств є не просто складовою фінансової системи держави, а її основою.

Таблиця 1 – Трактують сутності категорії фінансовий механізм вітчизняними та зарубіжними науковцями

Зміст поняття	Автор
Фінансовий механізм підприємства – це сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансової діяльності підприємства	В. Аранчій [2]
Фінансовий механізм – система дії фінансових важелів, які виражаються в плануванні, організації, стимулюванні використання фінансових ресурсів. Включає фінансові методи, фінансові важелі, нормативне, законодавче, інформаційне забезпечення	А. Балабанов, І. Балабанов [5]
Фінансовий механізм – це фінансовий менеджмент, тобто схема управління фінансами, яка включає механізми управління фінансовими відносинами і грошовими фондами	А. Воеводін, А. Жилкіна [6]
Фінансовий механізм – система організації, планування та використання фінансових ресурсів, до складу якої входять фінансові інструменти, фінансові прийоми та методи, системи, які забезпечують реалізацію механізму (кадрове, нормативне, правове, інформаційне, технічне, програмне забезпечення)	В. Ковальов [1]
Управління фінансами підприємств здійснюється за допомогою фінансового механізму, який включає дві підсистеми: управляючу та підсистему, що управляється. Управляюча підсистема (суб'єкт управління) включає фінансову службу підприємства та його підрозділів. Підсистема, що управляється (об'єкт управління) складається з фінансових відносин, джерел фінансових ресурсів, грошового обороту. Фінансовий механізм підприємства – система управління його фінансовими відносинами за допомогою фінансових методів	Г. Крамаренко [7]
Фінансовий механізм – це сукупність видів, форм і методів організації фінансових відносин	О. Осипчук [8]
Фінансовий механізм – сукупність фінансових методів і форм, інструментів та важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства	В. Опарін [9]
Фінансовий механізм – це система управління фінансами підприємства, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їх впливу на кінцеві результати діяльності.	А. Поддєрьогін [4]
Фінансовий механізм – це система управління фінансовими відносинами через фінансові важелі за допомогою фінансових методів	А. Шеремет, В. Сайфулін [3]

Отже, для підвищення ефективності формування й дієвості фінансового механізму його сучасні концепції необхідно розробляти із застосуванням інтегрованого підходу, що має

включати не лише системний й процесний, а й комплексний, критеріальний та програмно-цільовий підходи (рис. 1).

Так, застосування системного підходу сприятиме вивченню окремих структурних частин фінансового механізму, виявленню ролі кожної з них у загальному функціонуванні фінансового механізму і навпаки, облік усіх взаємозв'язків у межах фінансового механізму, виявлення дії системи фінансового механізму в цілому на окремі його елементи. Системний підхід у межах побудови фінансового механізму буде спрямований на формування управлінських дій, які в межах дії фінансового механізму будуть погоджені з усіма учасниками фінансових відносин, для здійснення взаємозв'язаних дій з розроблення способів, прийомів, важелів, методів і засобів впливу на фінансову діяльність підприємства з метою вирішення наявних у цій галузі проблем.

Процесний підхід полягатиме в поданні фінансового управління у вигляді продуктивного процесу, який, у свою чергу, поділяється на ланцюг послідовно виконуваних процедур і операцій. Використання процесного підходу буде необхідне для того, щоб у межах сформованого фінансового механізму розробляти й виконувати послідовні дії вищого фінансового менеджменту по реалізації його базових функцій, спрямованих на досягнення кінцевої мети розвитку підприємства на основі використання принципів, функцій і методів у межах наявних фінансових ресурсів.

Рис. 1. Інтегрований підхід до формування і функціонування фінансового механізму діяльності підприємств

Програмно-цільовий підхід передбачатиме формування в межах фінансового механізму управлінських дій через розробку і реалізацію цільових програм фінансового розвитку підприємства для досягнення оперативних тактичних і стратегічних цілей його функціонування. Програмно-цільовий підхід у межах фінансового механізму реалізовуватиметься за такими етапами: визначення проблеми в межах процесу управління фінансами підприємства та формулювання відповідних цілей; розробка й реалізація програми, спрямованої на досягнення цілей; систематичний контроль за якістю та результатами робіт, передбачених програмою управління фінансами; коригування заходів, спрямованих на реалізацію фінансових цілей.

Критеріальний підхід в межах фінансового механізму застосовуватиметься при розробці системи приватних оцінних критеріїв фінансової діяльності підприємства та його окремих структурних підрозділів з метою оцінювання діяльності фінансового менеджменту, а також системи загальних критеріїв ефективності функціонування фінансового механізму діяльності підприємств.

У свою чергу, комплексний підхід передбачатиме використання декількох взаємозв'язаних підходів (системного і процесного, програмно-цільового і критеріального тощо), що будуть утворювати єдиний управлінський цикл для всіх рівнів формування фінансового механізму діяльності підприємств.

При цьому, основні завдання управління фінансами в рамках фінансового механізму, сформованого на основі інтегрованого підходу, полягатимуть у такому: виявлення фінансових джерел розвитку виробництва; визначення ефективних напрямів інвестування фінансових ресурсів; раціоналізація операцій з цінними паперами; налагодження оптимальних стосунків із фінансово-кредитною системою, суб'єктами господарювання, розробка фінансової стратегії підприємства; здійснення аналізу різних аспектів фінансової діяльності підприємства; здійснення планування і організації фінансової діяльності підприємства за основними напрямками; розробка діючої системи стимулювання реалізації прийнятих управлінських рішень у сфері фінансової діяльності; здійснення ефективного контролю за реалізацією прийнятих управлінських рішень у сфері фінансової діяльності.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у сучасних умовах доцільним є удосконалення методології формування та реалізації фінансового механізму діяльності підприємств за рахунок об'єднання в межах інтегрованого підходу базових підходів до формування фінансового механізму, а саме: системного, процесного, комплексного, критеріального та програмно-цільового.

Зазначене дозволяє синтезувати існуючі підходи в єдину модель, яка дає уточнену уяву про фінансовий механізм діяльності підприємства та сприяє забезпеченню на вітчизняних підприємствах грамотного та професійного управління фінансами, що спрямоване на забезпечення стійкого розвитку суб'єкта господарювання при максимальному зниженні підприємницького ризику.

При цьому важливим напрямом подальших досліджень є визначення основних складових елементів фінансового механізму в межах інтегрованого підходу до його формування та реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ковалев В. В. Финансы предприятий : учеб. / В. В. Ковалев, Вит. В. Ковалев. — М. : ТКВелби, 2003. — 352 с.
2. Аранчій В. І. Фінанси підприємств : навч. посіб. / В. І. Аранчій. — К. : ВД «Професіонал», 2004. — 313 с.
3. Шеремет А. Д. Финансы предприятий : учеб. пособ. / А. Д. Шеремет. — М. : ИНФРА-М, 2006. — 475 с.
4. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент : навч.-метод. посіб. / А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Н. Ю. Калач. — К. : КНЕУ, 2001. — 426 с.

5. Балабанов И. Т. Анализ финансов хозяйствующего субъекта : учеб. пособ. / И. Т. Балабанов. — М. : Финансы и статистика, 1998. — 112 с.
6. Москаленко В. Развитие финансово-экономического механизма на предприятии / В. Москаленко, О. Шипунова. — Сумы : ВВП «Мрія», 2003. — 106 с.
7. Крамаренко Г. О. Финансовий аналіз і планування : навч. посіб. / Г. О. Крамаренко. — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 224 с.
8. Осипчук О. А. Теоретичні аспекти оцінки ефективності фінансової діяльності підприємства / О. А. Осипчук // Вісник технологічного університету Поділля. Економічні науки / відп. ред. М. П. Войнаренко. — Хмельницький : ТУП, 2012. — Ч. 2. Т. 1. — С. 141—144.
9. Опарін В. М. Фінанси : навч. посіб. / В. М. Опарін. — [2-ге вид., доп. і перероб.]. — К. : КНЕУ, 2001. — 240 с.

REFERENCES

1. Kovaliov, V.V. and Kovaliov, Vit.V. (2003), *Finansy predpriatiy* [Finances of enterprises], textbook, TKVelby, Moscow, Russia.
2. Aranchiy, V. (2004), *Finansy pidpriemstv* [Finances of enterprises], tutorial, VD «Profesional», Kyiv, Ukraine.
3. Cheremet, A. (2006), *Finansy predpriatiy* [Finances of enterprises], tutorial, INFRA-M, Moscow, Russia.
4. Podderiogin, A., Byriak, L. and Kalach, N. (2001), *Finansoviy menejement* [Financial management], tutorial, KNEY, Kyiv, Ukraine.
5. Balabanov, I. (1998), *Analys finansov hosiaystviyichogo sybiekta* [Analysis of finances of managing subject], tutorial, Finansy i statistika, Moscow, Russia.
6. Moskalenko, V. (2003), *Razvitie finansovo-ekonomicheskogo mehanyzma na predpriatii* [Development of financial-economic mechanism on an enterprise], VVP “Mria”, Sumy, Ukraine.
7. Kramarenro, G. (2003), *Finansoviy analys i planirovanie* [Financial analysis and planning], tutorial, Center of educational literature, Kyiv, Ukraine.
8. Osipchuk, O. (2012), “Theoretical aspects of estimation of efficiency of financial activity of enterprise”, *Visnik tehnologichnogo universitetu Podillia, Economic sciences*, part 2, T. 1, pp. 141-144, TYP Khmelnytskyi, Ukraine.
9. Oparin, V. (2001), *Finansy* [Finances], textbook, second edition, KNEY, Kyiv, Ukraine.

УДК 339.543

ЗАСТОСУВАННЯ КРАУДСОРСІНГУ В ПРОЦЕСІ ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МИТНИХ ПРОЦЕДУР

Коновалов Ю.О., старший науковий співробітник

*Державний науково-дослідний інститут митної справи
Україна, 29000, м. Хмельницький, вул. Тернопільська, 13/3*

uko-83@mail.ru

У статті визначаються питання застосування краудсорсінгу в процесі оцінювання митних процедур, зокрема досліджується сутність краудсорсінгу та надаються пропозиції щодо створення проекту краудсорсінгу для визначення ефективності оцінки митних процедур. У процесі дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, зокрема: метод теоретичного узагальнення — для уточнення понятійного апарату краудсорсінгу і виявлення його особливостей; дедукції — при розробці проекту краудсорсінгу для можливості оцінки митних процедур, необхідності й можливості його використання на митницях; логіки, аналізу і синтезу — для класифікації, характеристики, визначення переваг та недоліків краудсорсінгу; метод аналогій, системний підхід — визначення необхідних кроків для формування моделі краудсорсінгу щодо оцінки митних процедур. Поручено та проаналізовано порівняно недосліджені на даний період проблеми, що пов'язані з сучасним станом та перспективами розвитку технології краудсорсінг у процесі оцінювання митних процедур, зокрема обґрунтовано актуальність застосування краудсорсінгу для ефективної оцінки митних процедур та виокремлено ряд завдань що необхідні для реалізації краудсорсінгової моделі на митниці. Наукове